

Per.
Lat
020

Moderator (szerkesztő — Schriftleitung) Ios. WAGNER
DR. Budapest, XI., Lágymányosi-utca 20. (telephon:
68—6—34), ad quem epistulae et manuscripta mittantur

Administrator (kiadó — Geschäftsstelle) AL. REGÉNYI,
Budapest, VII., Barcsay-u. 5. (tel.: 49—2—15), ad quem
pecuniae dirigantur. (Postatak. csekksz. 57.292.)

Prodit Budapestini decies in anno. Pretium subnotationis an. 1935—36. est pro Hungaria 3 pengő; pro exteris nationibus 4 pengő.

Lope de Vega.

Scriptis Alex. Galamb, Latine reddidit Anna Kertész disc. VIII. cl. Theresiani Budapest.

Ante hos 300 annos Matriti in societate litterarum, cui rex Philippus IV. ipse praesidebat, sacerdos 73 annorum de quadam re theologica disserens subitā¹ valetudine¹ correptus¹ est. Medicus aegrotum statim in lectica domum ferri ac lecto imponi iussit. Quibus auditis multitudo primorum ad lectum morientis venire maturavit,² quos filia eius, Felicia, oculis lacrimantibus accepit (sacerdos enim non³ nisi³ uxore secundā mortuā sacerdotium⁴ iniit).

Morte appropinquante homines vitam peractam in mente de novo degere⁵ dicuntur. Sacerdoti morienti vita mirifice varia et vicissitudinibus fortunae dives perspicenda erat: gloria scriptoris, certamen⁶ singulare,⁶ mili-

tia, bellum maritimum, itinera, fugae, duo matrimonia uxores liberique mortui, mox animus purgatus, consecratio sacerdotis, paenitentia, singulis Veneris⁷ diebus⁷ verberatio corporis etc. Deinde sacramento unctionis⁸ ultimae⁸

accepto dextrāque filiae datā oculos a. d. VI. Cal. Sept. a. 1635. aeternum ad somnum clausit.

Sacra funebria tabernis clausis iustitioque⁹ edicto a tribus episcopis peracta sunt. Pompae¹⁰ funebri¹⁰ per multa milia hominum

Princeps Valliensis Budapestinum photopingit.

¹ hirtelen rosszul lett = plötzlich von einer Unpasslichkeit befallen werden
² siet = sich beeilen ³ csupán = erst, nur ⁴ papi tisztesség = Priesteramt ⁵ átél = durchleben ⁶ párbaj = Zweikampf ⁷ péntek = Freitag ⁸ utolsó kenet = die letzte Ölung ⁹ törvénykezési szünet = Gerichtsstillstand ¹⁰ gyászmenet = Leichenzug

cum Feliciana interfuerunt. Marcella, filiarum altera, iam 14 annos sodalis collegii monacharum Carmelitarum pedibus¹¹ nudarum¹¹ erat, et quoniam monasterium relinquere non potuit, pompa funebris praeteriit¹² claustrum. Quia more Hispanorum arca¹³ non clavis¹⁴ affixa¹⁴ est, priusquam in sepulchrum demitteretur, Marcella faciem patris mortui per fenestram reticulatam¹⁵ iterum ac ultimum aspicere potuit.

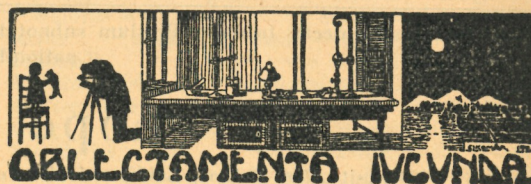
Sacerdos-poëta ita sepultus unus ex maximis ingeniis Hispanorum, Lope de Vega erat, qui innumerabilia carmina epica, religiosa et amatoria, fabulam¹⁶ bucolicam,¹⁶ satiras atque dramata scripsit. Is cum formam fabulis scaenicis Hispanicis perfectiorem dedit, tum elementis nationalibus popularibusque atque ad religionem pertinentibus conscius¹⁷ adiunctus est.¹⁷ In fabulis eius fortitudo, fides erga imperatorem, rivalitas, mollitia¹⁸ animi in quaestionibus honoris,¹⁹ pietas magnas partes agunt. Multae iam catervae²⁰ histrionum²⁰ profanae Vegae prodeunte opus in Hispania agebant, quin etiam scaena²¹ versatilis²¹ apud eos invenitur. In ludis scaenicis Britannicis eius temporis partes feminarum quoque a viris agebantur, cum in Hispania iam artifices scenicae prodire poterant.

Fabulae allegoricae sub fine pomparum²³ sollempnium die²⁴ per corpus²⁴ Christi mortuum²⁴ sacratā²⁴ ductarum sub divo²⁵ actae, Hispanice «auto» dictae (Latine: actus) potissimum amabantur. Hi ludi praesertim a monachis Societatis Iesu divulgati sunt. Poëta praeter 1500 fabulas profanas etiam 400 actus, quorum tantum pars fere decima superest, scripsit.

Vega saepe cum altero poëtarum scaenicorum maximorum Hispanicorum, *Calderone* comparatur, qui tamen in Hungaria notior est, nam plus quam sex fabulae eius in scaenis Hungaricis aguntur, ex operibus Vegae autem tantum duo: «Sidus Sevilleae» ac «Rex et rusticus». In versibus poëmaticis, cui «Amor Nicolai Toldi» inscribitur, cum Andreas rex uxorem laqueum²⁶ ligantem invenit, quo postea ipse strangulatur,²⁷ poëta noster, Ioannes Arany narrationem Vegae sequitur. Item genus dicendi sonans²⁸ poëmaticis «Csongor et Tuende» trochaeis quadruplicibus ad Vegam nos perducit. Heroi Vega personam comicam «gracioso» nominatam opponere²⁹ solebat. Sic Balga vasti corporis iure «gracioso» Csongori amanti additus dici potest.

Sed etiam *Corneille*, *Molière* et scriptores Germanici Vegam secuti sunt, praesertim *Grillparzer* Austriacus, qui 140 fabulas eius perlectas adnotationibus illustravit. Memoria scriptoris Hispanici hoc anno ubique terrarum ab eruditis celebratur. Nationem igitur Hungaricam quoque decet ad bustum³⁰ eius laurum commemorationis mittere.

¹¹ meztlábas = blossfüßig ¹² mellette elvonul = vorbeziehen ¹³ koporsó = Sarg ¹⁴ leszegez = zunageln
¹⁵ rácsos = gegittert ¹⁶ pástorregény = Schäferroman
¹⁷ tudatosan belekapcsolódik = sich bewusst anschliessen
¹⁸ érzékenység = Empfindsamkeit ¹⁹ becsület = Ehre
²⁰ színtársulat = Schauspielergesellschaft ²¹ forgószínpad = Drehbühne ²² szerep = Rolle ²³ körmenet = Prozession ²⁴ Úrnap = Fronleichnamfest ²⁵ szabad ég = der freie Himmel ²⁶ hurok = Schlinge ²⁷ megfojt = erdrosseln ²⁸ zengő = klangvoll ²⁹ szembeállít = gegenüberstellen ³⁰ sir = Grab

De arte photographica.

Scripsit G. Kaul dr.

«Expressa solis spiculo¹
Nitens imago, quam bene
Frontis decus, vim luminum²
Refers, et oris gratiam.
O mira virtus ingeni
Novumque monstrum! Imaginem
Naturae Apelles aemulus³
Non pulchriorem pingeret.»

Quem forte putatis his praeclarissimis versibus laudes artis photographicae celebravisse? Nemo fuit nisi Leo XIII., Pontifex maximus in ephemeride, quae inscribitur «Civis Romanus» 1902, II. Et re vera operae⁴ pretium⁴ est⁴ in illam pulcherrimam artem animum intendere et de illius origine et usu pauca cognoscere.

Cameram vocant illam nigri coloris arcem,⁵ ante quam considimus, si volumus imaginem nostri solis radiis depingi. In fronte arcae splendet ille discus vitreus sive lenticula,⁶ per quam luci introitus vel patet vel claustrum quodam nobili obseratur.⁷ In posteriore parte arcae est

¹ sugár, fény = Strahl ² szem = Auge ³ vetélytárs = Nebenbuhler ⁴ megéri a fáradságot = ist der Mühe wert
⁵ láda = Kiste ⁶ lencse = Linse ⁷ elzár = verschliessen

vitrum opacum,⁸ in quo, aperto claustro, apparet imago, neque vero recta, sed tamquam ita inversa, ut summa imis mutata esse videantur. Scilicet imaginem tamdiu in vitro opaco remanere, quamdiu homines illustrati ante arcam versantur, et simul cum illis evanescere.⁹ At nostrā interest¹⁰ imaginem retineri et servari! Sunt quaedam elementa lucis impatientia, quae radiis solis tacta celeriter colorem mutant, ita, ut, cum antea alba fuerint, postea nigrescant, atque id eo magis, quo diutius illustrantur. Talia elementa ad artem photographiam idonea sunt argentum bromatum et argentum chloratum.

Sed redeamus ad nostram cameram! Iam vitrum opacum submovetur,¹¹ in cuius locum succedit alia tabella vitrea, quae illā materiā lucis impatienti illita est. Quae tamdiu a luce defenditur, donec claustrum lenticulae potest aperiri. Tunc autem aperto claustro imago, quae antea in vitro opaco erat, nunc in tabella lucis impatienti pingitur. Mirum in modum fit delineatio¹² in camera. Post pauca temporis momenta imago expressa est. Pauca temporis momenta nos immobiles manere debemus, tamquam statuae.

At nondum imaginem ad solem exponi licet; immo nondum apparet imago in tabella! Cubiculo omnino obscuro⁸ opus est, quod non nisi rubricā luce illustrandum est. Ibi tabella ponitur in patinā¹³ plenā liquoris cuiusdam, quod eiconogenum¹⁴ vocant. Paulatim videbimus imaginem apparere. Sed fortasse miraberis omnia mutata videri: quae ante cameram alba apparebant, nunc nigra sunt; contra, quae nigra erant, nunc alba. Tamen facile hoc intelleges considerando argentum bromatum ibi eo magis nigrescere, quo clariore luce tangitur.

Tum, cum ars luce¹⁴ pingendi¹⁴ modo inventa erat, imagines in cubiculo obscuro evocatae nondum poterant servari; sed cum extra cubiculum spectabantur, paulatim evanescebant. Itaque magno emolumento¹⁵ erat inveniri elementum quoddam, quo imago in tabella tamquam figi¹⁶ poterat: hoc est natrium hyposulfuricum, quod ideo «sal fixator» nuncupatur. Nunc denique tabella foras proferri et chartā argento chlorato illitā quantalibet copia exemplarium fieri potest.

Paulatim ars photographica ita amplificata

est, ut nunc vel equi celerrime praetercurrentes vel aves volantes facillime depingantur. Quin etiam recentissimis temporibus, non iam contenti unicolori imagine, versicolores¹⁷ tabellas conficere didicimus! Quantā voluptate nunc hieme post fornacem¹⁸ sedentes spectamus imaginem areolae¹⁹ floribus versicoloribus consitae, qui priore aestate in nostro ipsorum horto floruerunt!

⁸ sötét = dunkel ⁹ eltűnik = verschwinden ¹⁰ érdekünkben áll = es ist von Wichtigkeit ¹¹ eltávolít = entfernen ¹² rajz = Zeichnung ¹³ táj = Schüssel ¹⁴ előhívó = Entwickler ¹⁵ fényképezés = Photographieren ¹⁶ hasznó = Nutzen ¹⁷ rögzít = fixieren ¹⁸ tarkaszínű = buntfarbig ¹⁹ kályha = Ofen ²⁰ kis térség = kleiner freier Platz

Caligula. (2.)

Scriptis Des. Kosztolányi, conv. Aem. Láng.

Cassius conspiratis nuntiavit, quid factum fuisset.

«Occidendus est — clamabat Cornelius Sabinus — statim prosternendus, percutiendus!»

Ludi ante meridiem committebantur,¹ qui in memoriam belli in Oriente ab Augusto suscepti ac confecti prope Palatium in scaena ex tempore paratā solis primoribus populi atque optimatibus urbis editi² sunt.

Caligula comitantibus praetorianis Germanicis advenit. Homines longi, ubi Caesar ingressus erat, in ordinem³ ibant³ omnemque aditum intercluserunt. Caesar benigne eis annuit. Quosdam eorum in expeditione Germanica ab Rheno sibi collegerat, inter quos etiam milites Romanos ascivit,⁴ quos deinde capillum flavum⁵ tinguere,⁵ Germanicam linguam addiscere eāque colloqui iussit.

Caesar cum longo pallio luteo⁶ laureatus ad oram accessit. Sacrificans sanguine phoenicopteri⁸ respersus est ita, ut sanguis in veste rubras maculas fecerit. Acer aspectus Cornelii Sabini intercepti⁹ aspectum Cassii nictantis,¹⁰ qui dicere videbatur: en omen laetum!

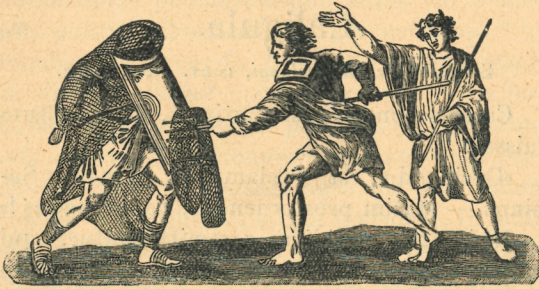
Primus ludorum dies transiit, abiit etiam secundus, neque coniurati agere ausi sunt. Cal-

¹ kezdődik = beginnen ² rendez = veranstalten
³ felsorakozik = sich in Reih' und Glied stellen ⁴ fölvesz = einreihen lassen ⁵ szökére fest = blond färben
⁶ sárga = gelb ⁷ babérkoszorúval a fején = Lorbeerkranz im Haare ⁸ flamingó = Flammenreihér ⁹ föl fog = auffangen ¹⁰ szemével int, hunyorít = zwinkern

listus, quondam libertus Caligulae, civis praedives, incendio irae flagrabat, quod monstrum immanissimum adhuc vivit.

Caligula lentus¹¹ inambulabat inter gladiatores et luctatores¹² eosque hortabatur et applausit cantoribus et desultoribus.¹³ Id ipsum mentes coniuratorum conturbavit. Ab illo se irrideri vel laqueos poni arbitrabantur.

Tertio die horis meridianis necopinato Cassio dixit se in Palatium transiturum ibique frigidā¹⁵ loturus. Solus inter multitudinem hominum processit, interdum hunc vel illum appellans. Cornelii Sabini togam quoque ioculariter vellebāt¹⁶ eumque oculis¹⁷ limis¹⁷ aspexit :¹⁷ «Eho, quid negotii est?»¹⁸ Conspirati incerti erant,

quid sibi vellet. Rationem¹⁹ agendi¹⁹ mente capere non poterant. Leticariis²⁰ praecepit, ne per portam²¹ principalem²¹ in Palatium gestaretur, sed per ianuam minorem, quae ad angustam cryptam²² subterraneam ferebat, ubi pueri nobiles ex Asia ad edendas in scaenae operas evocati praeeparabantur. Qui vi frigoris excruciatu huc se receperunt, nam noctu gelavit.²³

Hic descendit ex lectica²⁴ et sermonem cum Asianis hospitibus serebat, cum nigris Aethiopicis sole perustis ac Aegyptiis, quorum labia frigore livida²⁵ erant. Diu exspectans astabat. subito crepitus²⁶ cardinum²⁶ auditur. Ianua repagulis²⁷ ocluditur. Longe in ultima parte cryptae nonnullas faces ardescere et homines pedetentim²⁸ cauteque appropinquantes vidit. Praegreditur Cassius instar somnii²⁹ notissimi, velut si ad congressum umbrarum³⁰ somniam veniret.

Cassius signum³¹ more militiae petiit et cum Caligula *Iovem* daret, Chaerea exclamavit : «Morere igitur Iovis nomine!» eumque gladio inter distenta brachia per pectus transfixit.

Caesar per longitudinem ad terram incidit, sanguis ex pectore manat.

Iacens usque³² se vivere clamitabat. Tum Cornelius Sabinus, Callistus ceterique ensibus reclusis in eum ibant, quem triginta vulneribus confecerunt, nam omnium signum erat : «Repete!»

Caligula contractis membris animam³³ agebat.³³ Sed circumstantes eum adhuc vivum senserunt.

Denique sanguine ex ore descendente pallore mortali suffusus est. Caput demisit, membra frigore letali solvuntur et qui tot hominibus vitam ademit, nunc suam exhalat.³⁴ Quondam dominus totius mundi, cui imperanti mille atque mille homines parebant, nunc non habet, qui oculos eius labentes operiat. *Finis.*

¹¹ egykedvűen = gelassen ¹² birkózó = Ringkämpfer
¹³ műlovas = Kunstreiter ¹⁴ tört vet = in eine Falle locken
¹⁵ aquá = zublinzeln ¹⁶ rángat = zupfen ¹⁷ rásándít = zublinzeln
¹⁸ mi baj? = was ist los? ¹⁹ eljárás = Handlungsweise
²⁰ gyaloghintót vivő rabszolga = Sänftenträger
²¹ főkapu = Haupttor ²² folyosó = Gang
²³ fagy = es friert ²⁴ gyaloghintó = Sänfte
²⁵ szederjes = blau ²⁶ ajtócsikorgás = die Türangel knarrt
²⁷ tolózár = Riegel ²⁸ lassú léptekkel = langsamen Schritten
²⁹ álomkép = Traumbild ³⁰ kísértet = Gespenst
³¹ jelszó = Losungswort ³² folyton = noch immer
³³ végét járja = in den letzten Zügen liegen ³⁴ kilehel = aushauchen

Epigrammata gnomica.¹

Aloisius Szentmiklóssy : I. Hypocrita.

Si tu singultas,² tecum lacrimabitur ille ;

Ipse exsultabit, laetus si fueris :

Saepe tamen ridens singultat corde suo idem,

Atque in corde suo ridet, dum lacrimat.

II. Modestus.

Alterius meritis³ reverens est, nec sua pensat ;⁴

Laude tuā gaudet, laude suā erubuit.

Franciscus Verseggy : Vir vere sapiens.

Cerne modo spicam :⁵ effert immatura se ad auras,

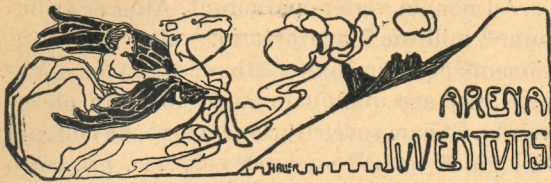
Sed granis gravis ut stat demissa caput !

Sic opibus rudibus se iactat⁷ ludipuer,⁸ sed

Integre sapiens rite se humiliat.

Ios. Irsik.

¹ bölcsmondásos = sinnprüchig ² zokog = schluchzen
³ érdem = Verdienst ⁴ mérlegelni = abwägen ⁵ elpirulni = erröten
⁶ a kalász = Aehre ⁷ kérkedik = sich prahlen
⁸ iskolásgyermek = Schulkind

De visione Sanctae Angelae.

Sub coelo Italiae sereno virgo quaedam mitis, figurā gracilis, facie decorā se erigit¹ et passibus lentis ab sociis ludentibus cantan-

genibus⁴ nixa⁴ manet et unum hoc verbum repetit: «Fiat».

A. d. VII. Cal. Decembres quattuor saecula ordinis ab S. Angela ad puellas educandas conditi celebramus. Quia Angela tantae humilitatis erat, ut collegium non de suo nomine denominaret, sed S. Ursulae administrandum traderet, nomen eius iam in vitā sua maximā cum reverentia memorabātur et postquam mortua est, ab Ecclesia nomen eius inter sanctos ascitum⁵ est. Sorores Ursulanae duas

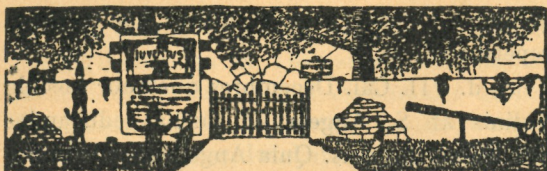
tibusque discedit. Loco deserto in genua procumbens in precibus defigitur.² Oculos demittit et iam totius mundi oblivisci videtur. Sed subito lux faciem eius tangit et ad coelum spectare cogit: scalis splendidis coelum et terram attingentibus ab angelis virgines vestimentis splendidissimis et coronis ornatas duci videt. Quid est hoc? Admiratur anima simplicissima se talis doni caelestis participem fieri. Sed mox virginem appropinquantem videt, quae: «Angela, inquit, Deus hoc spectaculo tibi significat, ut Bresciae societatem mulierum similem his virginibus condas!» Quibus dictis spectaculum evanescit.³ Angela caput inclinans

scholas in Hungaria habent: Scarabantiae⁶ et Budapestini. In imagine nostrā frons Ursulani Budapestinensis in Colle Rosarum aedificati spectatur.

Marg. Moiret et Eva Parlag
disc. Ursulani.

¹ feláll = sich erheben ² elmélyed = vertieft ³ eltűnik = verschwinden ⁴ térden állva = knieend ⁵ felvesz = aufnehmen ⁶ Sopron = Ödenburg

Pietas fundamentum est omnium virtutum.
(Cic. pro. Plancio 12, 29.)

LECTARIUS MINIMIS.

Fuga mea ex Transsilvania.

Historia vera. Commentarios *Victoris Maderspach*, latine libere reddidit *I. Guelmino*.

1. *Convivae sicarii*.¹

Sol serenissimus ridebat de coelo, cum quodam die Maii domum tendebam. Ex saltibus² descendi, ubi ursum expectans,³ qui vaccam praedatus erat, rogantibus pastoribus duas dies noctesque morabar. Sed bestia, quasi sensisset sibi necem imminere, sese⁵ in suis latebris⁴ recondiderat.⁵ In via ubique silentium. Susurrus⁶ tantum silvarum vagabatur⁷ per valles, secum portans teporem⁸ veris odoremque florum innumerabilium. Ubique pax et silentium, tantummodo in animis hominum pudor et pavor spesque incisa.⁹ Valachi devicti, fusi¹⁰ fugatique¹⁰ nunc sine armis dolo et proditione victores facti dominantur. Ubique custodes¹¹ publici,¹¹ praedandi vel homines in carcerem deducendi causa, ubique detectivi et provocatores.¹² Sclopetum¹³ habere, res maxime vetita erat. Abscondito igitur bisclopeto¹⁴ meo in silva, domum petere volui.

Mutato autem consilio prius matrem visitare decrevi. Cum intrassem, mater mihi obviam venit, nuntians duos adfuisse viros Budapestinenses me expectantes. Cum autem, suspicionem¹⁵ vitandi causam diu ibi morari non potuissent, abiisse, pollicentes se vespere ad nonam¹⁶ reversuros esse. Addidit¹⁷ se illos ad coenam invitasse. — Haec confirmavit frater et amicus, qui hospitio meo utens apud matrem erant, communicantque³⁰ illos viros de re gravi et secreta mecum tractare volle.

Quid sibi vellent hi, cogitabam mecum. Fieri potest, ut certiores facti me venandi causa afuisse, sclopetumque retinuisse, me comprehendere velint. Ego quidem, qui 2—3 dies singulis fere mensibus in carcere Valachorum custodiebar, non maximo cum gaudio haec mente¹⁹ agitabam.¹⁹

Ad nonam vere apparuerunt. Alter se tribunum²⁰ militum²⁰ a praetorio,²¹ alter succenturionem²² equitum dixit. Ambo cautissime se gerebant, nec ego quidquam negligebam in observando. Et cum succenturionem in coena cultrum sibi gula²³ tenus²³ condere²⁴ vidissem, pro certo habui illum detectivum Valachum esse. Talis succenturio equitum, qui sibi cultrum gula tenus inter edendum demitteret,²⁴ in exercitu monarchiae Austriaco-Hungaricae nunquam potuit inveniri. Quid tenderent,²⁵ cogitabam mecum et omnes motus corporis illorum mihi curae erant. Discursus nullo modo incalescere²⁶ potuit. Evidenter praesentia matris illis incommodavit.²⁷ Mensam igitur²⁸ remotam²⁸ mater coffeam²⁹ afferri iussit et in cubiculum suum regressa est.

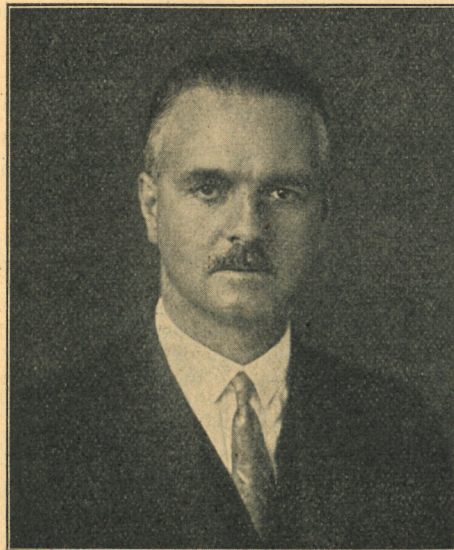
Tunc tribunus militum exposuit exercitum Hungaricum mense insequenti, ut Transsilvaniam ex servitute in libertatem vindicaret,³⁰ bellum Rumeniae illaturum esse. Se ad me missos esse, ut etiam ego interessem conatu³¹ et 15 chiliogrammata dynamitis traderem illis ad cuniculum³² viae ferratae ad Claudiopolim³³ displodendum.³⁴ Ego autem, qui architectus³⁵ militaris³⁵ fueram, optime scivi hoc fieri non posse. Tantum dynamitis cuniculum displodere non potest. Manifestum erat hos mentiri et mihi insidiari.³⁶

— Recuso,³⁷ repudioque³⁷ — inquebam igitur — omnia, quae vetita sunt legibus Rumeniae, cuius ego, etsi natione Hungarus, civis obsequens³⁸ sum. Et si nolitis vos ad custodes publicos delatos³⁹ esse, statim recedite!

¹ orgyilkos = Meuchelmörder ² hegyek, havasok = Gebirge ³ les = lauern ⁴ rejték hely = Schlupfwinkel
⁵ elrejtőzni = sich verstecken ⁶ susogás = Säuseln
⁷ terjeng = sich ausbreiten ⁸ langymeleg = milde Wärme
⁹ szétfoszlott = gescheitert ¹⁰ teljesen lever = aus dem Felde schlagen ¹¹ csendő = Gendarm ¹² beugrató = Lockspitzel
¹³ puska = Gewehr ¹⁴ kétsövű puska = Doppelgewehr ¹⁵ gyanu = Verdacht ¹⁶ horam ¹⁷ hozzátessz = hinzufügen ¹⁸ közöl = mitteilen ¹⁹ tűnődik = überlegen
²⁰ ezredes = Oberst ²¹ vezérkari = vom Generalstab
²² főhadnagy = Oberleutnant ²³ torkáig = bis zur Kehle
²⁴ bedug = einstecken ²⁵ tervez = durchzusetzen suchen
²⁶ felmelegedni = gemütlich werden ²⁷ fészélyez = beschwerlich fallen
²⁸ asztalbontás után = die Tafel aufheben ²⁹ kávé = Kaffee ³⁰ felszabadít = befreien
³¹ vállalat = Unternehmen ³² alagút = Tunnel ³³ Kolozsvár = Klausenburg ³⁴ felrobbant = sprengen ³⁵ műszaki tiszt = Ingenieuroffizier
³⁶ kelepcebe ejteni = eine Falle stellen ³⁷ megtagad, visszautasít = ablehnen, zurückweisen ³⁸ lojális = folgsam ³⁹ feljelent = anzeigen

Concitati⁴⁰ exsiluimus animadvertique de loro⁴¹ braciae⁴¹ succenturionis sclopetulum⁴² dependere. Illi furentes vociferantesque⁴³ persuadere student mihi meum⁴⁴ esse illos adiuuare; amicus quoque accusat me rebus maxime ancipitibus⁴⁵ a patriâ deficere;⁴⁶ succenturio iam nec minis parcat et me in ius militare⁴⁷ rapere promittit. Tribunus m. fratrem urgebat.⁴⁸ Rapimur ab angulo triclinii⁴⁹ huc et illuc rixantes,⁵⁰ oculis irâ odioque fulminantibus. Nihil aliud curo, nisi quando arripiat sclopetulum succenturio, ut inermis vi corporis supervalenti⁵¹ obruam⁵² invadentem. Ideoque semper comminus⁵³ illum habere intendo. Momento autem temporis cum caput fratri adverterem, fragore⁵⁴ acri obsurdesco⁵⁵ et flamma promicans⁵⁶ torret⁵⁷ aurem sinistram. Illo ipso momento insilui et dextrâ faucem, sinistrâ dextram eius corripui. Incidimus in ianuam armarii, quae rumpitur. Supellex⁵⁸ gravis decidit in tabulatum⁵⁹ magno strepitu. Interea fragores audiuntur. Nos implicati⁶⁰ luctamur⁶¹ de vitâ et iam mensam quoque subvertimus superincidentes. Relapsis nobis in pavementum contigit mihi genu dextram hostis defigere.⁶² Radius⁶³ brachii⁶³ eius crepans⁶⁴ frangitur. Sclopetulum paulum longius iacet. Tunc dentibus sinistram mihi mordet, quam cum dextrâ meâ spiritus⁶⁵ ei eliditur,⁶⁵ remittit et conviva sicarius exanimis in tabulato extenditur. (Continuabitur.)

Michael Tamedly dr.

Cultores et fautores Latinitatis. Quomodo Slovacus cum Germano confabuletur.¹

Scriptis Michael Tamedly dr.

Auctor huius narrationis ex vita sua, rerum gymnasticarum peritissimus non solum librum de gymnastica scripsit (a. 1910.), sed etiam collectionem multarum dissertationum eiusdem generis edidit (a. 1912.). Aliis operibus inscribuntur: «Oberon Wielandii in Hungaricum translatus», «Ludus campanae»,² «Samuel verus et Hebe» etc. Vir tantae eruditionis a. 1911—1926. alter magistrorum disciplinas Hungaricas docentium Theresiani Vindobonensis, post rector collegii Hungarici Berolinensis tum conditi optime de republica³ litteraria³ Hungarica propaganda meruit, quam obrem nuper provincialis studiorum rector superior Micolciensis factus est. Quam peritus ipse linguae Latinae sit, e narratione manifestum fit. Imago nostra prospectum ostendit, qui e fenestris collegii Hungarici ad plateam⁴ Dorotheae, in parte posteriore autem ad museum Pergamenum (ab laeva) et aedem cathedralem (a dextra) praebetur.

¹ beszélget = plaudern ² harang = Glocke ³ tudományos élet = wissenschaftliches Leben ⁴ út = Strasse

Exeunte anno 1925. comiter¹ invitatus sum, ut dies² festos² nati² Christi² in domo³ venatoria³ in montibus comitatus Trencsénensis amoenissimis sitâ agerem, quo homines Budapestinenses hilares et genio⁴ indulgentes,⁴ ut soleis⁵ nivalibus⁵ currendo⁵ se exercebant, congregaturi se essent. Haud invitatus invitationem accepi. Paucis ante diebus quam iter ingredere-mur, est mihi nuntiatum, quod aliquot excursuris⁶ licentia⁷ terram⁷ Cechoslovaciam intrandi⁷ denegata esset, consilium excurrendi depositum⁸ esse. Quae etsi ita essent, hospes meus tamen mihi iniunxit,⁹ ut in domum venatoriam me conferrem, ac ne me solitudinis¹⁰

¹ barátságosan = freundlich ² a karácsonyi ünnepeket = die Weihnachtsferien ³ vadászkastély = Jagdschloss ⁴ jókedvű = gut aufgeräumt ⁵ sísport = Skisport ⁶ kiránduló = Ausflügler ⁷ vízum = Visum ⁸ elejt = aufgeben ⁹ lelkére köt = ans Herz gelegt ¹⁰ egyedüllet = Einsamkeit

⁴⁰ izgatott = aufgeregt ⁴¹ nadrágszj = Hosenriemen ⁴² revolver ⁴³ rikácsol = kreischen ⁴⁴ kötelesség = meine Pflicht ⁴⁵ válságos = misslich ⁴⁶ elpártol = abtrünnig werden ⁴⁷ hadi törvényszék = Kriegsgericht ⁴⁸ szorongat = drängen ⁴⁹ ebédlő = Speisezimmer ⁵⁰ civakodik = streiten ⁵¹ fölényes = überlegen ⁵² legázol = bezwingen ⁵³ kézügyben = in der Nähe ⁵⁴ csattanás, lövés = Knall, Schuss ⁵⁵ elsüketedik = taub werden ⁵⁶ felvillan = hervorzucken ⁵⁷ megpörköl = versengen ⁵⁸ bútor = Möbel ⁵⁹ padló = Fussboden ⁶⁰ összeakaszodik = umschlingen ⁶¹ birkózik = ringen ⁶² leszorít = starr festhalten ⁶³ karcsont = Armbein ⁶⁴ recscsen = krachen ⁶⁵ megfojt = erwürgen

taederet, unum ex amicis mecum adducerem. Tum Vindobonae in Theresiano, ubi munere docendi fungebar, pater Langhammer ordinis Praemonstratensis, quocum familiarissime¹¹ utebar¹¹ religionem docebat. Is petenti¹² mihi, ut mecum Trencinum veniret, morem¹² gessit.¹² Specie¹³ montium apricorum et nivalium animo obversante¹³ ambo laeti tractum¹⁴ rapidum¹² conscendimus. Verum enim, quo longius e conspectu Vindobonae ablati sumus,¹⁵ eo minus nivis vidimus. In valle autem fluminis Vagi,

descendentes per longam viae reliquam partem effuso¹⁶ imbre¹⁶ curru vecti sumus.

In domo venatoria lautissime¹⁷ excepti¹⁷ sumus maximaque nobis praesto¹⁸ erat commoditas. Sed quid haec omnia nobis prosunt, foris imbri per continuos dies saeviente?

Omnibus, quos attuleramus, iam primo die ante meridiem perlectis libris a mane usque ad vesperum fornaci¹⁹ adsidebamus. Etiam amicorum²⁰ par²⁰ per continuos dies intra parietes inclusum deficit²¹ confabulandi²² copia.²²

Itaque utrique nostrum percommode accidit, ut die quarto nobis nuntius afferretur vici proximi parochum²³ dominum Herodek, cum rescisset²⁴ nos adesse, nos postridie ante-meridiem conventurum esse promisisse.

Is vero postridie intravit, sed cum comper-
tum²⁵ esset eum Germanice nescire, egomet
eius prima Hungarica verba Langhammero
interpretatus sum. Mox sacerdotes Latine loqui

coeperant. Dominum Herodek nisi ante vesperum domum non dimisimus, postea septem dies cum eo consumpsimus et imbre desinente iam longiores suscepimus ambulationes. Inter nos linguā Latinā loquebamur, quam uterque sacerdos optime²⁶ callebat.²⁶ Sermocinantibus²⁷ eis ob scientiam linguae Latinae, quā in gymnasio imbutus²⁸ eram, ego quoque me applicavi.²⁹

Inter ambulandum complures praeterieramus statuas et cruces ex lapide factas, quarum Latinae inscriptiones nos admonuerunt illius temporis, quo vulgo mos erat, ut homines politiores,³⁰ quorum patria lingua Hungarica, Slovaca et Germanica esset, inter se Latine colloquerentur.

Discipuli, qui nostris temporibus in gymnasium itant, si ephemeridem, quae Iuventus inscribitur, assidue et diligenter lectitant, eodem,³¹ quo ego olim redacti³¹ haud verecundabuntur³² Latinos sermones³³ serere.³³

¹¹ szives barátság fűzött = innigster Freundschaft verbunden ¹² kérésemre ráállt = meiner Bitte willfahrte
¹³ képe lebegett = das Bild vorschwebte ¹⁴ gyorsvonat = Schnellzug ¹⁵ eltávolodik = sich entfernen ¹⁶ zuhógó esőben = bei strömendem Regen ¹⁷ kitűnő fogadtatásban volt részünk = wurde uns der herrlichste Empfang zuteil
¹⁸ állt rendelkezésünkre = stand zur Verfügung
¹⁹ kályha = Ofen ²⁰ a két jóbarát = die zwei Freunde
²¹ elfogy = geht aus ²² a beszélgetés anyaga = Gesprächstoff
²³ plébános = Pfarrer ²⁴ megtudta = erfuhr ²⁵ kiderül = es stellt sich heraus ²⁶ ékesen beszélt = aufs beste beherrschte ²⁷ beszélgetésükbe = ihrem Gespräch ²⁸ megtanul = erlernen ²⁹ bekapcsolódik = sich anschliessen ³⁰ művelt = gebildet
³¹ ugyanolyan helyzetbe kerülve = in die selbe Lage versetzt ³² zavarban van = in Verlegenheit kommen
³³ társalogni = sich unterhalten

Latinitas moderna I.

via ferrata (ferrea) vasút — Eisenbahn.

Ex vocabulario Societatis Latinae Monacensis selegit
Georgius Lurz dr.

statio (sc. viae ferratae) állomás — Bahnhof;
oecus (spatium opperiendi, exspectandi sc. tramini) váróterem — Wartesaal

aula (traminis conscendendi), platea interna pályaudvar (perron) — Einsteighalle; praefectus stationi állomásfőnök — Bahnhofvorsteher, viae ferratae custos pályáőr — Bahnwärter, viae f. officialis (functionarius) vasúti tisztviselő — Eisenbahnbeamter;

fenestella («fiscus tesseralis»)¹ jegypénztár — Schalter, tessera, tessera menetjegy — Fahrkarte; horarium menetrend — Fahrplan;

¹ moderator

virga (ferrea) sin — Schiene, orbita (binarium) vágány, sín-pár — Geleis, transversum, transversarium (sc. ligneum) talpa — Schwelle, declinium, declinamentum (binarium versatile) váltó — Weiche, declinatorium váltóállítótelep — Weichenstellungs-anlage, binarium invertere (declinare) a váltót állítani — die Weiche stellen, declinator váltóállító — Weichensteller ;

currus vasúti kocsi (vagon) — Wagen, compartimentum kocsiszakasz — Wagenabteil ;

tramen, tractus vonat — Zug ; tr. rapidum gyorsvonat — Schnellzug, tr. citatum sebesvonat — Eilzug ;

machina vectria m. (locomotrix) mozdony — Lokomotive, machinae locomotricis ductor mozdonyvezető (masiniszta) — Lokomotivführer, frenum fék — Bremse, frenator (frenarius, freniger) fékező — Bremser, focalarius fűtő — Heizer ;

traminis ductor vonatvezető — Zugführer, tr. conductor (custos) kalauz — Schaffner.

Iocosa.

Centenarium Marci Twain.

De vita atque ingenio satirici scriptoris Americani clarissimi (anno 1835. nati) multi et multa disseruerunt. Hic tantum pauca propria vitae eius describere velim. Nam, ut opinio mea fert, vitam personamque cuiusdam scriptoris praesertim satirici non magis ex operibus quam ex casibus cotidianis cognoscimus.

1. Marcus Twain maximam voluptatem¹ ex iocando cum aliis cepit.¹ Aliquando vespere Londinii in via obscura constitit et ligno² igniario² accenso in genua procubuit aliquid quaerere simulans. Vir quidam praeteriens interrogavit scriptorem quidnam quaereret. «Libram» sterling «dictam» — respondit M. Twain. Ille incognitus quoque lumina accendit et inquirere coepit. Deinde alii et iterum alii adiuvant eos. Cum iam dudum³ quaerant et nihil reperiant, primus voluntarius interrogat scriptorem, ubinam pecuniam amiserit. Ego quidem nihil amisi, tantum me libram «sterling» dictam quaerere dixi.

2. M. Twain paulum dissolute⁴ se vestiebat. Accidit — ut exemplo utar — ut ad cenam a matrona nobilissima datam sine focali⁵ adveniret. Quod non prius animadvertit, quam cum uxor eum domum redeuntem nullum focale habere monuit. Horā post matrona

fasciculum⁶ parvum accepit, in quo focale sericum⁷ et hanc epistulam invenit: «Focale adiunctum⁸ contemplamini, quaeso, diligenter, hodie enim hoc carens apud Vos cenavi. Focale aspectum velim remittas, nam praeter hoc nullum habeo».

V. Kósa
disc. VIII. cl. Keszthelyensis.

¹ örömet leli = sich sehr vergnügen ² gyufa = Streichholz
³ sokáig = lange Zeit ⁴ gondatlanul = nachlässig
⁵ nyakkendő = Halsbinde ⁶ csomag = Paket
⁷ selyem = seiden ⁸ mellékel = beifügen

3. *Apud bibliopolam.*¹ Aliquando Marcus Twain in America Neo-Eboraci² librum empturus tabernam librariam intravit. Bibliopola quattuor dollaros pro libro petivit. «Hoc pretium aequum esse puto aliis emptoribus lectoribusque, sed ego, qui sum diurnarius,³ minus pretium mihi constituendum esse arbitror.» «Certe», respondit bibliopola, qui scriptorem bene novit. Marcus noster dicendo⁴ persecutus est: «Ego etiam scriptor sum et iam plures fabulas⁵ Romanenses⁵ composui, ideo hac re quoque aliquam remissionem⁶ pretii⁶ vellem.» «Certe», respondit bibliopola. Post haec scriptor, qui etiam consors⁷ socius⁷ eius tabernae erat, hoc titulo quoque aliquam remissionem⁶ postulavit. «Libentissime», respondit bibliopola.

«Et nunc — si nomen quoque meum profiteor, quantam remissionem sperare possum? Mihi nomen est Marcus Twain.» — «Quam maximam», respondit bibliopola. «Ergo nunc quantum pro libro persolvendum est?» «Nihil, domine Marce Twain. Ego pro honore illo, cuius particeps factus sum, etiam⁸ unum dollarum Vobis trado. Ecce!»

His auditis scriptor festivus cachinnum sustulit⁹ et quattuor dollaros bibliopolae tradidit.

Vertit Adalbertus Danczer.

¹ könyvkereskedő = Buchhändler ² Newyork
³ újságíró = Journalist ⁴ folytatta beszédét = fuhr fort
⁵ regény = Roman ⁶ árengedmény = Rabatt, Preisermäßigung
⁷ részvényes = Aktionär ⁸ még = noch
⁹ kacajra fakadt = lachte laut auf.

4. *Poëta et consortia*¹ *industrialia* Rogatus est olim Marcus Twain, qui fieret, ut ipse, qui ubique terrarum carissimus esset, amicos nullos ex regibus consortiorum industrialium haberet. Poëta vultu simplicissimo respondit se nesciam esse, sed scripta sua probabiliter causas discordiae esse. Nunc ephemeridem sum-

¹ trösztök = die Trusts

psit, quae hanc fabulam pennā suā ortam continebat :

Tres muscae. Musca filiolas duas carissimas habebat. Olim excurrentes in officinam² dulciariam² venerunt. «Mamma — rogavit altera filiolarum — licetne mihi paululum sacchari³ illius pulchri et rubri lingere?»⁴ Mater permisit. At filiola, ubi primum gaudii plena in saccharo illo pulchro consedit, subito alis palpitabat⁵ ac mox mortua humi prostrata est. Sacchara enim pulchra veneno⁶ infecta⁶ erant, nempe⁷ a consortio saccharis conficiendis Americano orta.

Mater muscarum nunc filiolum unicam ac dupliciter dilectam habebat, quae aliquando cupidine farciminis⁸ est correpta. Quam ob rem mater filiolum in macellum⁹ duxit. Sed vix musca parva aliquantulum farciminis consumpsit, cum etiam illa acribus cum convulsionibus¹⁰ mortem obiit. Farcimen quoque veneno infectum erat, nempe a consortio farciminius faciendis Americano ortum.

Tum mater muscarum miserrima dolore maximo affecta longius vitam producere noluit. Ut quam celerrimum vitae finem faceret, chartam¹¹ muscis¹¹ exstirpandis¹¹ confectam¹¹ avidissime lambebat. At mors non pervenit. Charta illa omnino innoxia erat, — nempe in officina¹² consortii Americani, ubi chartae¹² muscis exstirpandis¹² procreantur, facta erat.

Dion. Kővendi.

² cukrászda = Konditorei ³ cukor = Zucker (Bonbon)
⁴ nyalni = lecken ⁵ vergődött = schlug ⁶ megmérgezett = giftig
⁷ hiszen = denn ja ⁸ kolbász = Wurst ⁹ hentesbolt = Metzgerei
¹⁰ vonaglás = Zuckungen ¹¹ légyirtó-papír = Fliegenpapier ¹² gyár = Fabrik

5. M. Twain, rector¹ navis¹ olim auri que fossor,² scriptor clarissimus factus a plurimis eis que molestissimis stipatus est³ diurnariorum,⁴ quorum sciscitationes, quum ipse quoque diurnarius quondam fuisset, reformidans et recusans, si ullo modo potuit, effugiebat. Diurnarius tamen quidam aliquando domicilium M. Twain, ut aliquid de maioribus eius comperiret, iniit sermonemque, qui infra legitur, cum illo instituit.

«Unicusne filius es parentibus tuis, an sunt tibi fratres sororesque?» — «Domine, fieri non potest, ut id recorder.» — «Qui? Sed haec de pariete pendens imago simillima tibi esse videtur. An fratris tui est?» — «En, ac si aliquid

repente nunc in mentem mihi veniat! Guilelmi est; misellum meum Guilelmum exprimit. Bill nos illum nominabamus. — «Estne ille mortuus?» — «Certe, vel saltem ita esse existimo; haec enim omnia maxime occulta⁵ ac recondita⁵ sunt. Nos enim — Bill et ego — gemini fuimus. Aliquando vix 15 dies nati, quum in labro⁶ lavaremur, per errorem commutati sumus.⁷ Fuerunt, qui me, neque, qui Bill mortuum esse dicerent, defuerunt. Aliud quoque secretum tibi aperiam, quod nemini adhuc patefactum esse puto. Etenim alteri nostrum in sinistra manu naevus⁸ erat, qui facile cerni potuit. Et puer ille ego fui. Et ille mortuus est. Ego igitur omnino non ego sum, vel saltem⁹ nescio, neque ita esse arbitror.»

Vultu severissimo capiteque demisso¹⁰ Twain haec enarravit et quum oculos allevaret,¹⁰ diurnarius iam non affuit, nam mente¹² captum¹² eum putavit.

Vincentius Gombár.

¹ kormányos = Steuermann ² aranyásó = Goldgräber,
³ körülözönleni = umlagern, ⁴ újságíró = Journalist
⁵ nagy titok = grosses Geheimnis ⁶ fürdő(kád) = Badewanne ⁷ összecserélni = vertauschen
⁸ anyajegy = Muttermal ⁹ legalább = wenigstens
¹⁰ lehorgasztott fővel = mit gesenktem Kopf ¹¹ szemét felemelni = aufsehen ¹² eszelős = verrückt

Librorum recensio.

«*Canta Latine*» Deutsche Lieder in lateinischer Sprache. Übersetzt von Dr. G. Merten, 1935. Ferd. Dümmlers Verlag. Berlin und Bonn. Pag. 64. Pretium 1.50 M. — Auctor 30 carmina Germanica notissima Latine reddidit ad cantandum accurate servatis non solum metris, sed etiam simili extimorum verborum sono. Quamquam in libro etiam textus Germanicus translationi Latinae adiungitur, tamen vocabularium additum non nisi utile esse potest. Volubilitas carminum, quae omnibus Latinitatis amantibus commendamus, ex exemplo (Der Tannenbaum) perspicitur:

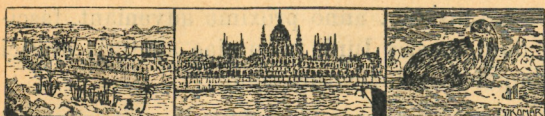
O abies, o abies! Fidissima cum fronde

Virens aestatis tempore, Virens nivosa hieme,

O abies, o abies! Fidissima cum fronde.

Ant. Hekler: L'université de Budapest. Die Universität Budapest. Editeur Fritz Lindner Verlag. Basel, 1935. Pag. 154 + XVI.

Universitate Budapestinensi tria saecula celebrante nonnulli libri publicati sunt, quos omnes hic cum divitiā argumenti, tum etiam typographiā exquisitā illustrationumque copiā superat. Singulis in capitibus historia et constitutio universitatis facultatumque singularum, item institutiones studiosorum, bibliothecae, archiva, etc. linguā Gallicā Germanicāque describuntur. Opus sumptuosum haud indignum sollemnitatibus praeteritis praeter auctorem etiam officinae typographicae universitatis Budapestinensis laudi est.

GEOGRAPHICA.

Peregrinationes aestivae.

Scriptit Car. Ács.

Ut saepe alias,¹ hoc quoque anno ut amoenitibus montanorum locorum, quorum aman- tissimi sumus, animum reficeremus, cum uxore, fidissimā itinerum meorum comite et sociā Austriam petivimus, verum non ut antea pas- sim² pererravimus, sed per eam Austriae par- tem iter fecimus, quam nondum vidimus. Ita- que hoc anno St. Antonium Tirolis et Brigantium³ lacumque⁴ Brigantinum⁴ Vorarlbergii adiimus, quorum eximias pulchritudines tam saepe praedicari⁵ audieramus.

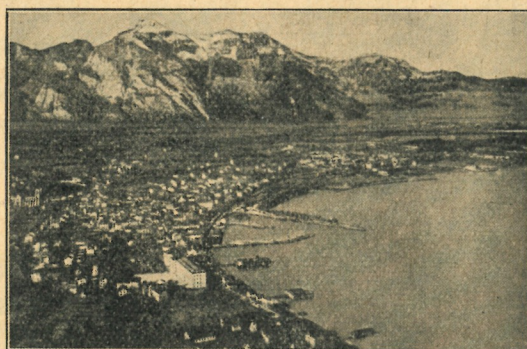
Ineunte mense Iulio iter Austriacum in- gressi sumus et per Vindobonam,⁶ Salisburgum⁷ et Oenipontem⁸ curru partim vapore et inde a Salisburgo vi electricā acto vecti in pagum St. Antonii devertimus.⁹

Pagus St. Antonii, qui monti Arlberg sub- iacet, suavissimus atque bellissimus, aequore¹⁰ maris¹⁰ 1306 metris altior est. Vallis, in qua pagus longissime porrigitur, montibus altis- simis redimitur,¹¹ quorum scopuli praerupti¹² et fragosi¹³ in aethere coruscantes¹⁴ late albi- cant,¹⁵ inter cacumina nivium candor¹⁶ elucet, ex saltuum clivis aquae nivei coloris cum in- genti sonitu devolutae cernuae¹⁷ exsultant et spumeos¹⁸ undarum cumulos¹⁸ volventes ac multā aspergine¹⁹ rorantes¹⁹ deorsum²⁰ ferun- tur. De verticibus glacie²¹ rigentibus²¹ torrens²² Rosanna emicans ac per fauces angustas prae- cipiti et rapido cursu ruens caeruleas et per- lucidas undas in fluvium Oenum defert.

Brumali²³ tempore²³ pagus St. Antonii gym- nicis hibernis fervet atque densa agmina soleis²⁴ nivalibus²⁴ currentium²⁴ in clivosis campis summā cum alacritate agitant.²⁵ Biduum cum hic morati essemus, per cuniculi²⁶ Arlbergensis tenebras dimidium fere horae profecti tandem in lucem emersimus atque montes altos prae- vecti per latam Rheni vallem Brigantium de- lati²⁷ sumus.

Brigantium oppidum mediocre, caput pro-

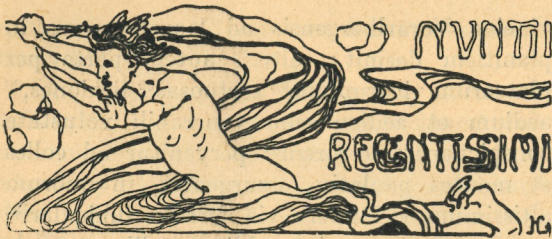
vinciae Vorarlbergensis ad lacum versus in planitiem desinit; alterā autem parte per platearum vicorumque²⁸ tortuosas²⁹ flexiones,³⁰ aedium et aedicularum venerabili vetustate conspicuarum errorem³¹ pervenitur ad colles et montes paulatim assurgentes, in quorum altissimum «Pfänder» viā ferratā funiculari³² suspensā³² vi electricā sublimes tollimur, unde pulcherrimus in lacum Brigantinum et Alpes Austriacas atque Helveticas patet despectus.³³ Si in uno ex subselliis longo ordine praeter litus³⁴ lacus platanis saeptum consederis, im- mensum, maris³⁵ instar³⁵ extentum aequor pro- spectanti mira quaedam in pectus descendit

tranquillitas animusque flatibus³⁶ aurae³⁶ cae- ruleas undas tremule crispantibus³⁷ sopitus, sol- licitae vitae curis et angoribus sedatis,³⁸ in dulcia somnia delabatur.

Ad numerum proximum.

¹ máskor = ein anderes Mal ² szerteszéjjel = kreuz und quer ³ Bregenz ⁴ Bodeni tó = Bodensee ⁵ emlegetni = rühmen ⁶ Bécs = Wien ⁷ Salzburg ⁸ Innsbruck ⁹ kiszálltunk = absteigen ¹⁰ tengerszine = Meeresfläche ¹¹ fogják körül = wird umschlossen ¹² meredek = schroff ¹³ szakadékos = zerbröckelt ¹⁴ csillogó = glitzernd ¹⁵ fehérlenek = weissschimmern ¹⁶ fehérség = das blendende Weiss ¹⁷ bukácsolva = vornüber stürzend ¹⁸ tajtékzó hullámtömeg = schäumenden Wellenschwall ¹⁹ szertehulló harmatcseppekben = wie zerstäubende Wassertropfen ²⁰ lefelé = bergab ²¹ jégtől meredő = eisstarrend ²² gleccserpatak = Gletscherbach ²³ téli időben = zur Winterszeit ²⁴ szelők = Skiläufer ²⁵ sürögnek-forognak = tummeln sich herum ²⁶ alagút = Tunnel ²⁷ jutotunk = gelangen ²⁸ házsorok = Häuserreihen ²⁹ girbe- gurba = gewunden ³⁰ kanyargás = Krümmungen ³¹ útvesztő = Irrgang ³² drótkötélpálya = Seilschwebe- bahn ³³ kilátás = Fernsicht ³⁴ part = Strand ³⁵ tengerként = einem Meere gleich ³⁶ a szellő fuval- latára = durch den wehenden Lufthauch ³⁷ fodroz = kräuseln ³⁸ lecsillapodik = beschwichtigen

In Abyssinia Italiani, quamquam propter asperitatem et loci et caeli lente procedere possunt, iam Aduam, Axum et Macallem,

oppida, ubi a. 1896. victi sunt, ceperunt, dum Societas Nationum die 18. Nov. sanctiones oeconomicas et pecuniarias incipere vult. Imagines nostrae aute oculos ponunt I. milites Italianos Aduā captā conquiescentes, II. milites Abyssinienses tormentum,¹ ne conspici possit, ramis obtegentes, III. aedificium ministerii rerum bellicarum in urbe «Addis Abeba» nominata custodesque ante portam stantes, IV. legatum De Bono, ducem belli in Aethiopia, cum exercitum Aduam sollemniter intrantem spectat; ab laeva alter filiorum Mussolini, ab dextra autem gener Ducis, Ciano comes sedet.

Annus Francisci Liszt die 22. Oct. in Hungaria incipitur. Cum dies anniversarius mortis 50.

et natalis 125. anno proximo adveniant, fasciculum mensis Iunii memoriae auctoris musici immortalis dedicaturi sumus.

Rex Franciscus Iosephus II. ante hos 19 annos mortuus est. Illo regnante patria nostra integra erat. Felix terque beatus, cui non pax Trianonica perpetienda erat!

Die mortuorum (2. Nov.) quisque tumulum suorum vitā² defunctorum² floribus ornavit. Et vobis, heroes, qui patriam defendentes cecidistis, sit terra levis!

Recensus³ populi³ nuntiatur ex Turcia, ubi 16.188 milia et Roma, ubi 1171 milia hominum dinumerati sunt.

Rex Georgius populi⁴-scito⁴ in Graeciam revocatus hisce diebus Angliam relinquit, ubi in exsilio vixit, Athenas rediturus.

Princeps Gloucesterensis, tertius regis Angliae filius, cuius imaginem mense Martio publicavimus, in matrimonium duxit Elisabetham e comitibus⁵ Douglas-Scott, quae cum patrem paulo ante mortuum lugeret,

nuptiis tantum 120⁷ hospites invitati aderant.

Musicae amatores lugent obitum *Nicolai Radnai*, rectoris odei musici Budapestinensis et *Achatii Buttykai*, auctoris musici noti. Belgae *Henricum Pirenne* lugent, qui historiam patriae suae conscripsit. In Anglia autem *Curson* comes 81 annos natus mortuus est, qui impedivit, ut pars septemtrionalis Hiberniae,⁶ Ulster cum Hibernis ab Anglis deficeret.

Lepra in Rumenia vetere adeo increbrescit,⁷

¹ ágyú = Kanone ² elhunyt = verstorben ³ népszámlálás = Volkszählung ⁴ népszavazás = Volksabstimmung ⁵ lady ⁶ Írország = Irland ⁷ elterjed = sich verbreiten

ut castra in oppidulo Tigilesti hoc morbo insanabili laborantes iam non capere possint. Quia summus sanitatis administer nova castra leprae in diversis Transsilvaniae regionibus ponere vult, Saxones Hungarique timent, ne Transsilvania quoque inficiatur.

Casus⁹ adversi⁹ undique nuntiantur. In insula Iamaica ventus¹⁰ nimius¹⁰ plus quam 100 milia fruticum¹¹ bananorum radicitus evulsit. In insula Haiti procella furente 2000 hominum mortui sunt et 3000 sine tecto manserunt. In Helvetia inter lacum Lemannum¹² et Brigantium ubique regiones inundantur, quin etiam pars inferior urbis Bernae aquis obtinetur. In Iugoslavia tractus rapidus et tractus¹³ onerararius¹³ inter se tam vehementer collisi sunt, ut 4 viatores morerentur, alii vulnerarentur. Navis Ausonia Italica in mari inflammata periit. In America silvae circum urbem Angelos flammis correptae sunt et non solum permultae villae luxuriosae aliaque aedificia flammis absumpta sunt, sed etiam 47 ad opus¹⁴ damnati¹⁴ perierunt.

⁸ megfertöz = verpesten ⁹ szerencsétlenség = Unglücksfall ¹⁰ orkán ¹¹ cserje = Staude ¹² Genfi tó = Genfer See ¹³ tehervonat = Lastzug ¹⁴ fegyenc = Sträfling

Ad Sanctum Stephanum.

1. Regi canamus nunc decus:¹
Christo dedit gentem novam,
Apostolorum praeditus²
Aeterno honore caelitus.
2. Amore Jesu fervidus
Et subditos Orci³ tricis,⁴
Ovile⁵ Christi liberat,
Ne Scythiae⁶ iugum ferat.
3. O sancta dextra, pauperum
Olim iuvamen,⁷ sed malum
Mors atra, regni sospita⁸
Amore forti nos bea.⁹
4. Honor sit atque gloria
Caelum tenenti Numini
Et Filio, dein Flaminī,¹⁰
Suas opes qui det suis.

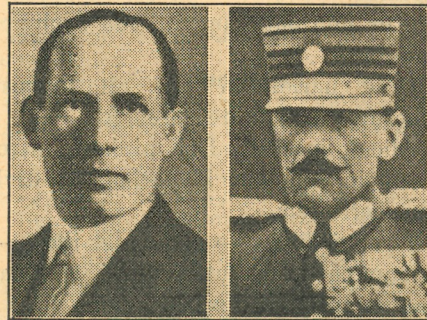
Lud. Meskó
Cler. schol. Piarum.

¹ dicsőség = Ruhm ² ellátva, kísérve = versehen
³ pokol = Hölle ⁴ abl., cselszövények = Ränke ⁵ juh-
akol = Schafstall ⁶ pogány Kelet = der heidnische Osten
⁷ segítség = Hilfe ⁸ fenntartó = Erretterin ⁹ boldogit =
beglücken ¹⁰ = Spiritui

Hypatia. (10.)

Scriptis Carolus Kingsley, Hungarice reddidit Arpadus Zigány.
Excerpsit atque in Latinum convertit: Valentinus Fehér.

— Quis sit Hypatia? — ait sacerdos ume-
rum quassans. — Interroga Petrum lectorem
aut diaconum: illi dicent eam esse impiam
veneficam,¹² Sirenen detestabilem,¹³ feminam
illam mysticam, qua iam Salomo divinarit¹⁴
Antichristum esse naturum.

Rex Graecorum et Condylis legatus.

— Verone serio? — quaerit Philammo⁷ hor-
rens.

— Ex me quaeris? Unde ego sciam, cum ne
Synesius quidem norit? Nam si sciret, certe non
eam amaret ac coleret.

— Quid? — stupet Philammo. — Hypatiam
a Synesio, patriarcha Cyrenensi amari ac coli?

— Et quidem maxime. In litteris eam appel-
lat filiam carissimam et cum Alexandriam venit,
semper eam visit. Nempe isti indignantur, sed
hoc nil refert: nam tantum se ipsos amant et
potentiam et vitam commodam.

— Ignosce mihi — ait Philammo — num
sanctos nostros antistites¹⁵ accusas, quod inania
resque humanas appetant?

— Minime gentium! Vere, mi fili, nostri
antistites sancti sunt, sed eiusmodi sancti, qui,

¹² boszorkány = Zauberin ¹³ átkozott = verwün-
schenswert ¹⁴ jövendő = prophezeien ¹⁵ főpap = Ober-
priester

ut aiunt, rationem¹⁶ suam ducant,¹⁶ seu intus canant.¹⁷ Non dudum tu hic adesse videris, alioquin non interrogares, non loquereris tales insulsiatates.¹⁸ Si iam tu quoque ut ego, consenueris, aliter iudicabis et perspicies, quam sit aetas nostra abiecta atque degenera.¹⁹

Philammo nil respondit, sed verba sacerdotis in animum eius irrepserunt.²⁰ Cum vespere defessus domum isset atque oculi coniecti essent in Serapium, venit ei in mentem martyrum, quos crudelis ille Olympiodorus vivos deglubi²¹ et cremari²² iusserat, eo quod tauro Serapis immolare recusabant. Tum flamma tam vehemens in animo exarsit ad coronam martyrii consequendam, ut exsiliret intraretque in cavaedium ad Petrum lectorem: «Cur non irrumpimus — inquit — in media castra hostium? Cur non satanam in sua spelunca requirimus?»

— Quid hariolaris?²³ — ait Petrus obstupefactus. — Non te intelligo.

— Alicui, inquam, Dei ministro introeundum erit in scholam Hypatiae, ut divinam testetur veritatem.

— I tu, si audes — respondet ille. — Ego nolo meum caput percuti pro tali stultitia. Sed si tu habes animum, i solus.

— Ibo — ait Philammo obstinatus.²⁴

— Ea conditione, ut patriarcha hanc demeritiam permittat.

— Fave linguae — monet adolescens. — Nam Stephanus et Telemachus, qui hoc idem fecerunt, non vesani,²⁵ sed sancti sunt.

— Quiescas — ait Petrus, — dicam patriarchae tuum prudens consilium.

Post semihoram Petrus rem suatim²⁶ aperuit patriarchae: «Queror tibi de quodam adolescente fanatico ac temerario».

— Quis est ille? — quaerit Cyrillus.

— Philammo, quem e solitudine Pambo huc miserat, in animum induxit²⁷ religionis tuendae causa obviam ire²⁸ Hypatiae. Professus est²⁹ se abiturum in scholam paganorum et cum illa venefica disputaturum. Nonne, mi pater, haec est procacia?³⁰

— Religioni opus est martyribus — ait patriarcha. — Mitte ad me puerum.

Petrus indignabundus descendit, ut vocaret Philammonem. Qui ubi patriarchae cubiculum ingressus est, statim poplitibus semet ex-

cipiens³¹ expectavit, ut compellaretur.³² Cyrillus parumper tacitus in eum intuens, tandem clementer dixit: «Audiui te obviam ire velle illi feminae paganae. Habesne ad hoc satis animi».

— Habeo fidem.

— A discipulis eius certe occideris.

— Si potero, iam me defendam — ait Philammo. — Sed si victus ero, quid possum melius a Deo petere, quam martyrium.

Cyrillus annuens: «Duas mihi — inquit — res promitte».

— Etiam duo milia, mi pater, si iubes.

— Duas quoque difficulter servabis. Nam adolescens cito promittit, citius obliviscitur. Promitte ergo, quidquid acciderit, non te primum ferire.

— Promitto.

— Promitte etiam non te cum ea disputaturum.

— Curnam illuc ibo?

— Dic contra illam, nega, quae dicit, modo ne disputes. Nam si hoc feceris, peribis. Puella enim angue callidior est: novit omnes artes logicae et dialecticae.³³ Si cum ea disputaveris, ignominiae³⁴ te obiiciet;³⁴ a discipulis eius derideberis et pudore afficeris. Promitte igitur.

— Promitto.

— Ergo illicet.³⁵

— Quando?

— Quo citius, eo melius. Quota hora, Petre, habet scholam illa venefica?

— Hodie nonā horā illam in Museum ire vidi.

— Ergo cras nonā horā ibis. Ecce pecuniam.

— Quorsum haec? — inquit Philammo.

— Solvenda tibi erit permissio ingrediendi in scholam. Nam, mi fili, pagana philosophia non gratis penditur. Si illam paganam ad fidem Christi converteris, bene erit, si non, tum...

Et suppressa³⁶ voce, quam Philammo non audiret, sic finem loquendi fecit:

— Si non, etiam tum bene erit, aut fortasse melius.

Ad numerum proximum.

¹⁶⁻¹⁷ maga felé hajlik a keze = kümmert sich um den eigenen Vorteil ¹⁸ badarság = Abgeschmacktheit ¹⁹ elfajult = entartet ²⁰ befészkei magát = sich einschleichen ²¹ megnyúz = schinden ²² megéget = verbrennen ²³ össze-vissza beszél = faseln ²⁴ elszánt = fest entschlossen ²⁵ örült = wahnsinnig ²⁶ = suo more ²⁷ fejébe vesz = sich vornehmen ²⁸ szembeszáll = sich widersetzen ²⁹ ajánlkozik = freiwillig anbieten ³⁰ orcátlanság = Frechheit ³¹ letérdelve = sich auf die Knie niederlassen ³² megszólít = anreden ³³ vitatkozástan = Disputierkunst ³⁴ pellengérre állít = dem Spotte preisgeben ³⁵ = ire licet ³⁶ halk = leise

In certamine athletico Hungarorum et Polonorum victores erant: Sznajder Polonus longurio¹ nixus¹ 4·14 m. adeptus exsiluit¹, Koltai 7·44 m. eminus² saluit,² Kucharski 800 m. 1·54½ secundis cucurrit, Darányi globum³ ferreum³ 15·34 m, Várszegi autem iaculum⁵ 64·26 m abiecit,³ Bódossi 190 cm exsiluit, sed maxime Kovács admirationem spectatorum adeptus est, nam non solum in cursu⁶ m. 110 et 400 m. per⁶ crates,⁶ sed etiam 100 m. celeriter currendo victoriam reportavit.

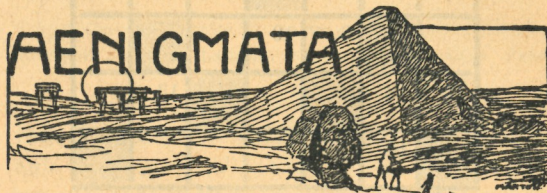
Natatores Americanos quoque admirari potuimus. Caterva trium natatorum (Brydenthal, Highland, Kiefer) 3 × 100 m. 3' 33" natando vix nostratium catervam (Nagy, Baróczy, Csik) devicit, cum Csik suum spatium 57·8 secundis

natando summum⁷ Europaeum adaequavisset. Trium Americanorum maxime Kiefer excellit, qui sine adversario solus 400 m. terginatando⁸ tempore Kiyokawae Japonensis (5' 30·4") correcto 5' 22·6" secundis novum summum mundanum adeptus est. Stilus natationis re-

pentis⁹ robustus, quem nobis demonstravit, eius inventio nova est.

¹ rúdugrás = Stabhochsprung ² távugrás = Weitsprung ³ súlydobás = Kugelstossen ⁵ gerely = Speer
⁶ gátfutás = Hürdenlauf ⁷ rekord ⁸ hátúszás = Rückenschwimmen ⁹ crawl

Solutiones aenigmatum numeri II.

1. Series libratae: adeo, iv(vi), et, ala, nec, xe(ex), ut, arma. — Series directae: di, Eva, gens, laed-, te, LX, cur, TM.

2. Dimidium facti, qui bene coepit, habet. —

3. Flumen-lumen.

Aenigmata recte dissolverunt: Hel. Halasy, Guil. Ötvös, Magd. Fajcssek, Jol. Fényesy, Georg. Telbisz, M. Kercivay, Ed. Hajós (*Sophianum*); A. Gellért, A. Mayer (*Ürsulanum*); L. Ófner (*Teresianum*); Andr. et Tib. Szollár (gymn. Univ.); Em. Farkas (gymn. S. Ladisl.); Io. Csécei, Lad. Kürti, Andr. Bíró, Steph. Falbizoner (gymn. Andr. Fáy); C. Mandello (*Verboecianum*); P. Tolnai, Tiburtius Nagy, Ad. Baldermann, Eug. Sebess, Th. Csilag, Io. Glancz (Scholae Piae); Io. Wolkóber (*Madáchianum*); Osc. Habersack, Lad. Porjesz (*Mathianum*); Aug. Mihályi, Col. Keserű, Iul. Horváth (*Széchenyianum*); Aug. Kertész (*Kölcseyanum*); Sus. Pázmándy, M. Lindner, Ag. Selenka, A. Kovács, E. Szentirmay, Cl. Török, Cath. Petrucz, E. Nemes, L. Stein, A. Benedek, V. Hargitai, Cath. Vágó, Cl. Parcsami, Cl. Weisz, M. Bákay, G. Incz. Ed. Szirtes (thgymn. «P. Veres»); Aur. Lengyel (*Emericianum*); Lev. Hibbey, Maria Kneifel(?) *Budapestinenses*. — Io. Harsányi, Lad. Blumenstein, Ios. Klein, Arp. Grosz *Debrecinenses*. — Lad. Mikulecz, Andr. Pusztai, Gabr. Täuber, Car. Tokai, Lad. Kiss, Steph. Okolicsányi, Aug. Pavlik *Agrienses*. — Lad. Zsiga *Strigoniensis*. — Hel. Szabó, Marg. Steiner *Iaurinenses*. — Gabr. Papp *Iuliensis*. — Georg. Bicsánszky, Nic. Kerekes, Ios. Uri, Lad. Borsy, Nic. Királyfalvi, Andr. Perkedí *Magno-Calloenses*. — Lad. Krosits, Osc. Cserháty *Aegopolitani*. — Magd. Jóború *Fanum Comanum S. Nicolai*; Eng. Neugebauer, Aem. Halasi, Lad. Hámori *Magyaróvárienses*. — Tib. Tihanyi, Iul. Prókay *Miscolcienses*. — Lad. Schmeer, Steph. Löbl, Alex. Gaál, Io. Polgár, Ios. Révai, Steph. Lázár *Magna-Canissenses*. — Elis. Maurer, Eva Tornnyos, Marg. Bogdándy *Scarbantinae*. — Est. Gócza *Jászapáticus*. — Rud. Kancz, Arp. Simon, Mich. Szénási *Sabarienses*. — Adalb. Gábor, Nic. Szomolányi, Franc. Fazekas, Gara, Damián, Karácsony, Krasznai, Logyin, Vedress, Szelóczky *Neopestinenses*.

Praemium sorte: Stephano Falbizoner, Magdalenae Jóború, Iulio Prókay, Aurelio Lengyel et Stephano Lázár obvenit.

1. Aenigma crucis.

1		2	3	4		5
		6				
7				8		
		9	10			
11	12					13
	14					

Series libratae: 1. Poëta clarissimus Graecorum. 6. Adverbium (retrorsum). 7. = 1040. 8. Si hoc vis, para bellum. 9. Nutrio. 11. Coniunctio. 13. Pars capitis humani (retrorsum). 14. Nomen antiquum Transilvaniae. — *Series directae:* 1. terra. 2. gena. 3. Coniunctio. 4. iurgo. 5. Poëtria lyrica Graeca. 10. Quo infantes nutriuntur. 12. Pronomen demonstrativum. 13. Nummus (retrorsum).

Iulius Horváth
disc. VII. cl. gymn. Széchenyiani.

2. Virtus militaris sum. Si duas primas litteras reseca, nomen antiquum partis orientalis Hungariae integrae nunc ab Rumenis obsessae cognoscis.

Iosephus Klein
disc. V. cl. gymn. Debrecinensis

3. Ladislaus et Stephanus habent unā 90 sestertios. Ladislaus, etiamsi Stephano 10 sestertios dederit, tamen alterum tantum habebit, quantum Stephanus. Quot igitur sestertios unusquisque principio habebat?

Victor Kósa
disc. VIII. cl. gymn. Keszthelyensis

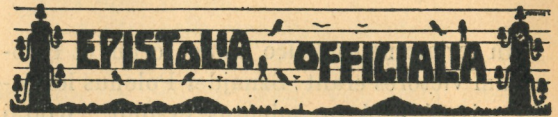
4. Dissolvendum ad saltum equulei.

Per	Con	ba	po	ni	me	li	li	di
ban	li	ti	nu	bi	sol	tu	bus	
stan	tur	tur	ta	no'	in	ra	bus	ci ni

Dion. Tamás
disc. IV. cl. gymn. inst. pr. er. adi.

Terminus aenigmatum solvendorum Non. (5. dies) Dec.

Solutiones aenigmatum sumptibus comparcendi causā singulis in scholis a magistro collectae in eodem involucro epistolae ad moderatorem mitti possunt.

Tot litteras et manuscripta quotidie accipio, ut si unicuique respondere vellem, multis paginis mihi opus esset. Manuscripta diligenter perlego et quam plurima publicare — videlicet mutatis mutandis — conor. Ad collegas aliosque, quibus sine dubio respondendum est, privatas litteras dedi vel daturus sum.

Non praetermittere possum, quin propter utilitatem hanc quae sequitur epistolam non sine gratis maximis sub prelum mittam :

Budapestini 31. X. 1935. an.

Reverendissime Domine !

Pro benigne transmissis mihi exemplaribus ephemeridis «Iuventus» gratias ex intimo corde R-mo rependo.

Magno cum gaudio perlegi articulos ephemeridis ex mensibus : Majo et Iunio. Sed specialis gratitudo nostra ex parte debetur R-mo pro articulo ephemeridis mensis Septembris : «de Ordine Eremitarum S. Pauli», maxime pro finali optatu eiusdem articuli.

Solummodo mentio de Archiepiscopo Colocensi «qui Budapestini Paulinis locum et sedem paravit» non est accurata ; idem enim Archipraesul fundavit nobis domum pro noviciatu in Pécs. Ipse Exclmus Iulius e comitibus Zichy mihi asseruit : «Budapestini Paulinos nec Grotam neque sedem habuisse absque labore et studio dignissimi nostri Benefactoris exconsiliarii Ministerialis Julii Pfeiffer».

Dictum : «amicus Plato, sed magis amica veritas» cordialiter implorat, ut mentis supra citata, data occasione ad tramitem veritatis corrigatur.

Reverendissimi Domini in Christo servus
P. Pius Przewdziecki P. G.

Conclusio IV. numeri adornandi Non. Dec. (7. die Dec.)

Sumptibus Societatis Magistrorum Intermedi-scholarium Catholicorum. — A Katholikus Középiskolai Tanáregyesület költségén.

(Praeses : DR. IOANNES KISPARTI, elnök.)